

De vernieuwer

Renovo

Oregon en zijn nafok, waaronder zijn preferente zonen Gloriant, Hoogheid en Indiaan hadden rond 1970 bewezen dat een doelgerichte tuigpaardfokkerij mogelijk was. Bloedverversing was echter dringend gewenst en het nieuwe bloed werd gezocht bij de grote maat Hackneys. De tijd was gekomen om de klassieke fundering die Oregon legde, te voorzien van een modern raamwerk.

TEKST: ROSAN WILTS • BEELD: JACOB MELISSEN

Hackneybloed was ook al in de jaren '20, '30 en '40 in de Nederlandse warmbloedfokkerij gebruikt. Met de goedkeuring van Koetsier was in 1973 een halfbloed Hackney beschikbaar voor de tuigpaardfokkerij. Halfbroer Nicolai diende tevens de fokkerij. Zij waren zonen van de Hackney Brown's Liberty Light. Uit een dochter van Marfleet Raffles kwamen de volle broers Marcel (v.Hoogheid) en Onco, die net als Organist (Jonker Oregon x Marfleet Raffles) in het stamboek werden ingeschreven. Deze hengsten brachten echter niet de grote impuls in de fokkerij waarop gehoopt werd.

Fabricius trad in de voetsporen van zijn vader Renovo en zette zijn eigen hengstenlijn op met onder andere zijn zoon Manno.

Cambridge Cole

Het verhaal gaat dat Renovo's fokker S. van den Berg uit Gouda in eerste instantie Gloriant, net als Cambridge Cole een hengst van Gerrit van Manen, wilde combineren met zijn merrie. Aangezien Gloriant niet beschikbaar was werd de 1.64m metende bruine hengst Cambridge Cole de eerste partner van de ster preferente Linda. Renovo was een van de eerste geregistreerde nakomelingen van Cambridge Cole. In 1973 kocht wijlen Gerrit van Manen uit Terschuur na een doelgerichte zoektocht in Engeland de door J.P.C. Rinciman gefokte Cambridge Cole. Deze toen tweejarige Hackneyhengst was via de moeder een kleinzoon van de merrie Cambridge Starlight (v.Ivor Prince), waarvan de verdere afstamming onbekend is. Zij was tevens de grootmoeder van de destijds furore makende Holypark What's Wanted (v.Hurstwood Consul) waarvan ook een klein aantal nakomelingen in de tuigpaardensport is uitgebracht. Daarnaast is zij de overgrootmoeder van de bij het KWPN erkende Hackneyhengst Plain's Liberator (v.Plain's Black Satin). Bovendien staat zij aan de basis van de merrielyn die de hengst Aron HBC (v.Ganges) opleverde. Over Cambridge Madge, de moeder van Cambridge Cole, werd verteld dat het een zeer aansprekende merrie was, met een mooie schoft en schouder, een lange hals, een aansprekend hoofd en met voldoende maat.

Haar vader was Walton Diplomat (v.Fairbrother Spotlight), die net als Cambridge Cole's vader Walton Searchlight (v.Kentmere Searchlight) gefokt werd uit de merrie Walton Beauty (v.Lavington Demetrius).

Hackney-invloed

Cambridge Cole was met 1.64m een Hackneyhengst met formaat. Naar verluidt wonnen zowel de in 1950 geboren bruine Walton Searchlight als de in 1947 geboren bruine Walton Diplomat diverse titels in tuig. Walton Searchlight en Walton Diplomat zitten bovendien meerdere keren in de pedigrees van de door het KWPN erkende Hackneys Plain's Liberator, wachthengst Wentworth Ebony en de geëxporteerde Makari Jetsetter. Aron HBC is een zoon van Hackneymerrie Lady Sunrise en in haar afstamming zijn ook meerdere keren Walton Searchlight en Walton Diplomat vertegenwoordigd. De vader van de preferente Patijn, Kolonel, is via de moederlijn een kleinzoon van de Hackneymerrie Suddy Citation, eveneens een Hackneymerrie die bloed voert van zowel Walton Searchlight als Walton Diplomat.

Renovo

De moederlijn van Renovo is vrij van de in 1950 geboren Oregon, maar de hengsten uit Oregons

vaderlijn – Ebert, Nubert en Kurassier – zijn vanaf vijf generaties terug wel aanwezig in de afstamming van Renovo's moeder Linda. Een andere vaderlijn die relevant was voor de tuigpaardenfokkerij is ook vertegenwoordigd, die startte bij de in 1916 geboren Domburg. Via zijn dochters en zoon Baronet staat ook Domburg meerdere malen genoteerd, echter pas zes generaties terug. Net als haar moeder werd ook de ster preferente bruine Linda, die 1.62m mat, gefokt door P. Linde en zonen uit Vierpolders. Linda's moeder is de keur preferente bruine Ivonne (Baron x Belcampo). Linda's vader was de in 1966 geboren Gelderse vos Humanist (Cehadee x Vario), die één jaar dekte. Linda leverde naast Renovo nog vier nakomelingen: een zoon van Nachtwacht, een volle broer van Renovo die via de concoursen in de mensport terecht kwam en twee keur preferente merries van Pygmalion. Humanist, Baron en Belcampo zijn niet als grote vererfers van tuigtypische eigenschappen de geschiedenis ingegaan. Iets dat geen uitzondering was in die tijd, omdat de doelgerichte tuigpaardfokkerij pas met Oregon zijn grondslag vond. Een verklaring voor de vererfingskracht van Renovo kan worden gezocht in het heterosis-effect. Dat is het effect wanneer je twee verschillende rassen kruist en waarvan dat product het gemid-

Renovo was zelf een succesvol concourspaard. Vele kampioenen op concoursen en keuringen hebben zijn naam in hun pedigree.

KAMPIOENEN

NMK-tweejarige merries

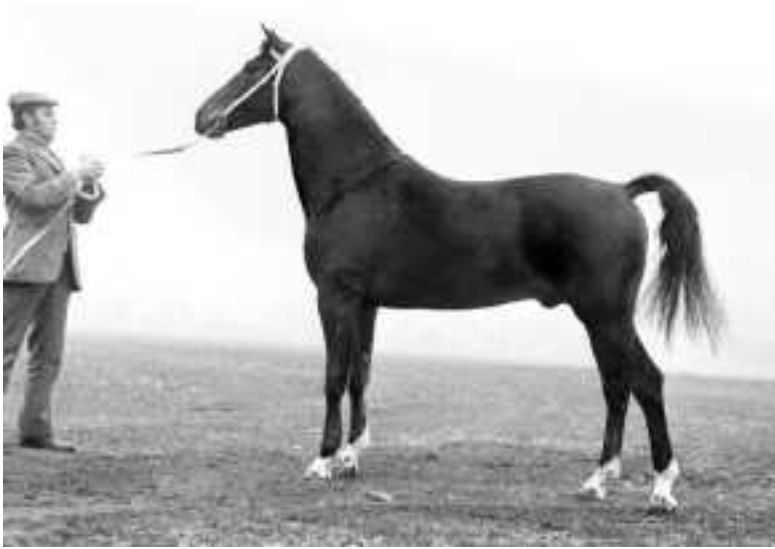
1986: Coteusi (mv.Monarch)
1993: Jidono (mv.Wouter)
2002: Tina (mv.Fortissimo)

NMK-driejarige merries

1983: Wilarda (mv.Gloriant)
1985: Annova (mv.Gloriant)
1988: Diantha (mv.Monarch)
1992: Heatasja (mv.Tamboerijn)
1994: Jidono (mv.Wouter)

NMK-keur-/elitemerries

1988: Coteusi (mv.Monarch)
1990: Diantha (mv.Monarch)
1994: Ina (mv.Hoogheid)
1995: Ilona (mv.Wouter)

Hengstenhouder Gerrit van Manen ontdekte Hackneyhengst Cambridge Cole en haalde hem naar Nederland.

delde van een of meer eigenschappen van de ouders overtreft. Met betrekking tot Renovo is dat het kruisen van een Hackneyhengst met een Gelderse merrie.

Nieuwe lente

Het is 1978. Slechts vijf van de 93 voor de hengstenkeuring opgegeven hengsten waren vrij van het bloed van Koning Oregon. De bruine Renovo, destijds van Gijs van Ginkel uit Lunteren en hengstenhouder Jan Schep uit Bergambacht, viel op. Al moest hij Rentheer nog voor laten gaan in de strijd in de verkiezing om hengst

met de beste draf. Spraakmakend was de aanwijzing van vier Cambridge Cole-zonen in de collectie van negen aangewezen hengsten. "Heel kort samengevat komt er een beeld van een tuigpaardfokkerij die een historisch moment beleeft. Niet vanwege het grote aanbod, ook niet vanwege de bijzondere kwaliteit, maar veeleer door het feit dat de hengstenkeuringscommissie met overleg vier tuigpaardhengsten voor de verrichting heeft aangewezen, afkomstig van de Hackneyhengst Cambridge Cole", zo staat er beschreven in het verslag van de hengstenkeuring in In de Strengen. "Dan moet toch worden vastgesteld dat de nieuwe lente is aangebroken. Niet iedereen beaamt dat. In de wandelgangen was er onrust en gemor, althans hier en daar. Er viel huiver te beluisteren vanwege de vier Cambridge Cole's die de jury heeft aangewezen. Is dat experiment niet wat al te fors en hoe overheersend en type-wijzigend kunnen deze hengsten hun invloed doen gelden? Kortom, vanwaar deze zeer duidelijke opstelling van de jury? De keus is gedaan omdat hiermee een nieuwe richting wordt ingeslagen. Er is uitdrukkelijk gekozen voor de veredeling, dat wil zeggen een tuigpaard met een mooier hoofd, een fijnere belijning, een fijn huidje, harder beenwerk. Een Hackneyhengst kan bij dat streven behulpzaam zijn. Nu is het ook in het verleden meermalen gepoogd een Hackneyhengst in te schakelen. Het succes is niet altijd over alle linies duidelijk

Een bijzonder moment: Cambridge Cole (l) en zijn zoon Renovo (r) samen op de Nationale Tuigpaardendag 1997 ter ere van de verkiezing tot Fokker van het Jaar van hun eigenaren, Gerrit van Manen en Berend van de Brink.

geweest. In Cambridge Cole meent de jury een Hackneyhengst gevonden te hebben die uitstekend in staat is om in aansluiting op onze tuigpaardmerries een 'moderner' tuigpaard te leveren, die alle goeds heeft van het tuigpaard van vanouds, maar met een edeler voorkomen, een beschaafder hoofd. Dat betekent pertinent niet dat de keuringscommissie een pseudo-Hackneyfokkerij nastreeft. Het eigene van het Nederlands tuigpaard dient behouden te blijven. Dat geldt met name voor de bewegingsvorm. Dat inzicht van de jury heeft zij heel duidelijk gestalte willen geven door vier tuigpaardhengsten van Cambridge Cole te nemen." Juryvoorzitter Van Binsbergen vulde het uitgebreide verslag aan met de woorden. "Op die wijze geef je duidelijk een nieuwe lijn aan in de fokkerij. In de eerste plaats geeft de bouw van de hengst zelf aan dat hij vermoedelijk beter past bij onze tuigpaardmerries dan in het verleden soms van andere hengsten is gebleken. Het type staat dicht bij ons. De schoudevrijheid, het naar voren gebouwd zijn van de hengst past onze fokkerij." Het vertrouwen van de commissie in de nafok van Cambridge Cole was overigens mede gebaseerd op de indruk die afstammelingen van deze hengst die zomer bij hen had achtergelaten.

RENOVO PREFERENT (CAMBRIDGE COLE X HUMANIST)

Goedgekeurde zonen:

Westvoorn (mv.Nabob), **Wilhelmus** (mv.Oregon), **Zilverster** (mv.Hoogheid), **Balmoral** (mv.Hoogheid), **Cinovo** keur (mv.Prins Oregon), **Fabricius** preferent (mv.Proloog), **Ganges** (mv.Indiaan), **Gelviro** (mv.Iregon), **Grenadier** (mv.Triomfator), **Hofmeester** (mv.Tourist), **Impressionist** (mv.Marconi), **Indigo** (mv.Nova Zembra), **Jonker** (mv.Wouter), **Kolonel** (mv.Unitas), **Milano** (mv.Waterman), **Oase** (mv.Waterman), **Seinman** (mv.Ureterp)

Intelligent

In Ermelo waar voor het eerst het verrichtingsonderzoek werd gehouden, bleek Renovo niet de makkelijkste. Zijn intelligentie, attentie en bereidheid om te werken werden daar echter zeer gewaardeerd, getuige het verrichtingsverslag. "Een bijzonder intelligente en brutale hengst, die moedig en vriendelijk is. Hij heeft een goed humeur en is zeer oplettend. Was aanvankelijk zeer eigenzinnig en sloeg veel. Is onder het zadel gereden om hem gehoorzaamheid te leren. Heeft zich later onderworpen en veel vorderingen gemaakt. Zeer goede bewegingen met veel balans en een goed ritme. Hoofdhouding en orenspel uitstekend. Ervaart werk als erg licht. Veel bereidheid om te werken, werkt met plezier." Hij verliet Ermelo als

STEMPELHENGSTEN

In 2010 werd de heel succesvolle Renovo-zoon Unaniem Tuigpaard van het Jaar dankzij zijn goede prestaties in de sport.

Anno 2013, 35 jaar na zijn goedkeuring, blijkt Renovo's vernieuwende invloed duurzaam.

verrichtingskampioen met negens en een negenenhalf op de cijferlijst. Van de vier aangewezen Cambridge Cole's werd naast Renovo tevens Royaal ingeschreven. Deze hengst werd echter later op zijn veulens afgekeurd en voor hem volgde een carrière in de sport. Met het hengstenselectietraject nog in de benen startte Renovo op de UTV in het kampioenschap aangespannen dekhengsten. De verwachtingen waren hooggespannen, maar nieuwkomer Renovo versloeg in handen van Cees Damen de twaalfjarige viervoudig kampioen Indiaan. Een jaar later kwam Renovo met Damen op de derde plaats. Egbert Emmink nam Renovo vanaf 1980 onder zijn hoede, zes titels bij de dekhengsten en de reservetitel achter Unitas in 1984 was het resultaat. In 1985 kwam Renovo niet op tijd in vorm om zijn titel te verdedigen en hij sloot zijn loopbaan in de sport af met het winnen van de ereklasse en de bijbehorende Zilveren Martinitoren in Groningen.

Preferent

Na zijn goedkeuring werd Renovo verkocht aan Henk van Tuyl te Gameren en in 1986 kwam Renovo bij Berend van de Brink in Oosterwolde (Gld) op stal. Steeds meer werd duidelijk dat ook in de fokkerij de 1.73m metende Renovo boven de middenmoot uitsteeg. Een eerste indicatie was de rapportage die in 1980 na het zien van een weinig uniforme collectie veulens werd opge maakt: "Om te komen tot een moderner tuigpaard, dat niettemin de typische tuigpaardeigen-

schappen zou blijven behouden, is deze hengst Renovo aangewezen en zijn nafok heeft aange toond dat hij in staat moet worden geacht zijn naam (vernieuwer) eer aan te doen", zo begon de rapportage. In 1983 werd Renovo voor drie jaar goedgekeurd, in 1986 werd hij keur en in 1988 volgde het preferentschap met de woorden: "Het

SPORT

Nederlands kampioen aangespannen fokmerries

1987: Aunita (mv.Waarborg)
1989: Coteusi (mv.Monarch)
1991: Grace Kelly (mv.Bonaparte)
1996: Ina (mv.Hoogheid)
2000: Kroonvorstin (mv.Nanno)
2001: Kolinda (mv.Oriant)
2002, 2003 & 2005: Sabrina (mv.Waterman)

Topsportmerries

1988 & 1989: Coteusi (mv.Monarch)
1994: Gelony (mv.Indiaan)
1996: Kasandra (mv.Kroonprins)
2000: Kroonvorstin (mv.Nanno)
2002, 2003, 2005 & 2008: Sabrina (mv. Waterman)

Nederlands kampioenschap aangespannen dekhengsten

1992, 1993 & 1995: Fabricius (mv.Proloog)
1994: Balmoral (mv.Hoogheid)
1999: Jonker: (mv.Wouter)

Nationaal ereklasse kampioenschap

1996: Apollo (mv.Prins Oregon)
2008: Rintje (mv.Hendo)
2010, 2011 & 2012: Unaniem (mv.Waterman)

toegekende predicaat preferent heeft deze tuigpaardhengst te danken aan het feit dat hij op niet mis te verstane wijze een stempel zet op de Nederlandse tuigpaardfokkerij en -sport. Waarbij hij geheel voldoet aan zijn naam: Renovo, de vernieuwer. De bedoelingen met de introductie van het hackneybloed heeft deze halfbloed Hackneyhengst geheel waar weten te maken.”

Grootheid

Renovo kreeg zijn naam van Bas Seldenrijk. Anno 2013, vijfendertig jaar na zijn goedkeuring, blijkt zijn vernieuwende invloed duurzaam. De 1320 bij het KWPN geregistreerde nazaten bestaan uit zeventien goedgekeurde zonen, veertien hengstenmoeders, 420 stamboekmerries, 141 stermerries, 122 keurmerries, 2 elitemerries, 58 preferente merries, 2 prestatiemerries, 1 sportmerrie, 1 PROK-merrie en tientallen kampioenen op nationale en regionale keuringen en concoursen. Van de zeventien stamboekhengsten die Renovo bracht staat alleen Jonker nog in Amerika ter dekking. Cinovo werd in 2002 keur en Fabricius werd het predicaat preferent toegelikt. Fabricius heeft

TUIGPAARD VAN HET JAAR

2000: Kolinda (mv. Oriant, f. J. Tienkamp, Peest)

2004: Landgraaf (mv. Waterman, f. J. Hilberink, Almelo)

2010: Unaniem (mv. Waterman, f. H. Boelens, Bunne)

via zijn zonen Larix en Manno een eigen hengstenlijn op weten te zetten. Via Renovo-zoon Kolonel en zijn moeder Renovo-dochter Julony is de preferente Patijn een waardige exponent van de Renovo-genen in de vaderlijn. In de herfst van hun leven – maar ‘still going strong’ – stonden vader Cambridge Cole en zoon Renovo naast elkaar te pronken met hun eigenaren Gerrit van Manen en Berend van de Brink op de Nationale Tuigpaardendag van 1997. Beiden werden gehuldigd als Tuigpaard van het Jaar en zo werd de nieuwe lente, het moderne raamwerk van de tuigpaardfokkerij in beeld gebracht. In juni 2000 overleed Renovo op vijftienvijftigjarige leeftijd. Renovo was groot in maat, maar zijn nalatenschap maakte van hem een grootheid. ●

Aan de hand en in het tuig vielen de prestaties van Coteusi van Nico van Maaswaal op.

De preferente hengst Patijn voert het bloed van Renovo in zowel de moeder- als vaderlijn en is eveneens een topvererfer bleken.

